

Innst. S. nr. 173

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:1 (2002-2003)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å be Regjeringen legge frem forslag til lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv., slik at det kan gis erstatning for "tort og svie"

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om lov om endring i lov 15. juni 2001 nr. 53 om pasientskader slik at NPE i fremtiden kan gi erstatning for tort og svie der det er påkrevet.

II

Stortinget ber Regjeringen sørge for at ofrene etter Dent-O-Sept-skandalen blir tilkjent erstatning slik innholdet i Dokument nr.8:1 (2002-2003) legger opp til."

Forslagsstillerne viser til at Norsk Pasientskadeerstatning i løpet av våren 2002 stadig fikk henvendelser fra pasienter og pårørende om erstatning etter bruk av munnpenselen Dent-O-Sept.

Det vises til at helseminister Dagfinn Høybråten 25. april 2002 redegjorde i Stortinget om funn av smittsom bakterie på Dent-O-Sept, og at det der framkom at smitte fra Dent-O-Sept på det tidspunkt var funnet i 13 sykehus, og at 134 personer var blitt smittet. Noen av disse pasientene døde, uten at det i april 2002 var kjent om dette skyldtes denne smitten eller andre årsaker. Det framholdes at helseministeren i sin redegjørelse ga uttrykk for at tilsynet med produsenter av medisinsk utstyr bør styrkes, og at ressurser vil bli tilført i den grad det er behov for dette. Forslagsstillerne mener at dette er en riktig utvikling og regner med at dette vil bli fulgt opp.

Det framholdes at helseministeren i sin redegjørelse ga uttrykk for at Norsk Pasientskadeerstatning skulle ivareta pasientens behov for erstatning i denne saken, og til at det i Revidert nasjonalbudsjett for 2002 ble gitt en utvidelse av den midlertidige erstatningsordningen, som gjelder for sykehus, til også å gjelde pasienter i aldershjem, sykehjem og i hjemmesykepleien.

Det vises til at det sommeren 2002 ble offentliggjort at en pasient som to ganger var blitt smittet av Dent-O-Sept og hadde fått blodforgiftning, ville få en erstatning på kr 5 000. Det uttales at forslagsstillerne vanskelig kan akseptere at pasienter med flere alvorlige lidelser, som i tillegg to ganger blir påført alvorlig blodforgiftning av helsevesenet, ikke skal ha krav på en erstatning som gjenspeiler samfunnets plikt til å gjøre det som er mulig for å kompensere for lidelser og angst.

Etter forslagsstillerne mening må helseinstitusjonene ha et selvstendig ansvar for at de hjelpemidler som tas i bruk i behandling og pleie, ikke gir muligheter for overføring av smitte til pasientene.

Svært mange pasienter ble etter forslagsstillerne mening berørt av skandalen med Dent-O-Sept. De finner det ikke akseptabelt med en erstatning som begrenses oppad til kr 5 000 i slike tilfeller. Forslagsstillerne mener det må gis muligheter til erstatning for tort og svie i tilfeller der det økonomiske tapet ikke nødvendigvis er det største, men der de lidelser og problemer som påføres pasienten som følge av feil, mangler eller uhell i helsevesenet medfører ulemper som det er naturlig å kompensere for.

Det er forslagsstillerne intensjon at en endring i lov om pasientskader slik forslagsstillerne går inn for, også skal omfatte ofrene etter Dent-O-Sept-skandalen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Elisabeth Røbekk Nørve og Inger Lise Aarrestad, fra Fremskrittspar-

tiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Magne Aarøen, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, er kjent med at det våren 2002 kom en rekke henvendelser fra pasienter og pårørende til Norsk Pasientskadeerstatning. Bakgrunnen for disse henvendelsene var forespørsler om erstatning etter bruk av munnpenselen Dent-O-Sept.

Komiteen er kjent med at forslagsstillernes intensjoner med Dokument nr. 8:1 (2002-2003) er at en endring i loven også skal omfatte ofrene etter Dent-O-Sept-skandalen.

Komiteen viser til at helseminister Dagfinn Høybråten den 25. april 2002 redegjorde for saken i Stortinget. Helseministeren ga i denne redegjørelsen uttrykk for at tilsynet med produsenter av medisinsk utstyr bør styrkes, og at ressurser vil bli tilført i den grad det er behov for dette. Komiteen er enig i at dette tilsynet er svært viktig.

Komiteen er også enig med forslagsstillerne i at helseinstitusjonene må ha et selvstendig ansvar for at de hjelpemidler som brukes i behandling og pleie av pasienter, ikke gir muligheter for overføring av smitte til pasientene.

Videre i sin redegjørelse ga helseministeren uttrykk for at han ville inkludere Næringsmiddeltilsynet i meldeplikten knyttet til feil ved medisinsk utstyr. Komiteen mener også at dette er en riktig utvikling, og forutsetter at dette blir fulgt opp, slik intensjonene også er hos forslagsstillerne.

Komiteen forutsetter en rask oppfølging etter redegjørelsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener videre at den erstatningsmessige oppfølgingen har avdekket et behov for å kunne yte erstatning for tort og svie i særskilte tilfeller.

Flertallet mener det er grunn for å vurdere om pasientskadeloven bør hjemle en mulighet for å inngå avtale om erstatning for tort og svie ut fra lignende kriterier som Stortingets billighetserstatningsordning. Flertallet mener at staten som sykehuseier kan oppetre via Norsk Pasientskadeerstatning mer på linje med eiere av andre virksomheter. Flertallet mener at beløpsgrensen for en slik erstatning bør vurderes, og at den iallfall settes høyere enn 5 000 kroner.

Flertallet vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om pasientskadeloven bør hjemle en mulighet for å gi erstatning for tort og svie ut fra lignende kriterier som for Stortingets billighetserstatningsordning."

"Stortinget ber Regjeringen vurdere en utvidelse av den midlertidige pasientskadeerstatningsordningen til å gi erstatning for tort og svie til ofrene for skader påført av Dent-O-Sept."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til svarbrev til komiteen fra helseminister Dagfinn Høybråten av 1. oktober 2002 der det heter:

"Etter pasientskadeloven kan det imidlertid ikke kreves oppreisning. Det følger av Ot.prp. 1998-99 Om lov om erstatning ved pasientskader (pasientskadeloven) at: "Når det gjelder oppreisningskrav mener departementet at blant annet disse kravenes preg av sanksjon gjør at de ikke skal kunne fremmes etter pasientskadeordningen, og slutter seg for øvrig til utvalgets syn på dette.(NOU 1992:6 s.81)."

Disse medlemmer mener derfor at erstatning for tort og svie eller oppreisningskrav ikke synes å passe inn i pasientskadeloven, som bygger på et objektivisert erstatningsansvar.

Disse medlemmer viser til at Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 ba Regjeringen om å ta initiativ til en gjennomgang av Norsk Pasientskadeerstatning og legge fram resultatet av gjennomgangen for Stortinget som egen sak. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke ta stilling til endrede premisser for utbetaling av pasientskadeerstatning nå, men gå inn i realitetene når gjennomgangen foreligger som sak for Stortinget.

Disse medlemmer foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

Disse medlemmer viser til forslaget om å be Regjeringen vurdere om pasientskadeloven bør hjemle en mulighet for å gi erstatning for tort og svie ut fra lignende kriterier som Stortingets billighetserstatningsordning, samt forslaget om å vurdere en utvidelse av den midlertidige pasientskadeerstatningsordningen til å gi erstatning for tort og svie til ofrene for skader påført av Dent-O Sept.

Disse medlemmer viser til at Stortingets billighetserstatning gjennom praksis har utkrystallisert to hovedvilkår; søker har kommet særskilt uheldig ut i forhold til andre i samme situasjon, eller at det offentlige er å bebreide.

I hovedsak vil ordningen med pasientskadeerstatning dekke de forhold som kunne gi erstatning etter denne ordningen. Dagens pasientskadeerstatningsordning omfatter i tillegg til det som følger av alminnelig erstatningsansvar, et skjerpet uaktsomhetsansvar (for svikt ved ytelsen), et rent objektivt ansvar på visse områder og en generell rimelighetsregel. Dermed gir ordningen erstatning utover alminnelig erstatningsordning. Det innebærer at den som blir skadet som pasient, er bedre sikret enn de som blir skadet i samfunnet ellers. Ordningen inneholder allerede rimelighet. Selv om vilkårene etter hovedregelen ikke er oppfylt, kan det gis erstatning etter en rimelighetsvurdering dersom skaden er særlig stor eller uventet og ikke er utslag av risiko pasienten må akseptere. Pasientskadeerstatningen er likevel begrenset (som annen erstatningsrett) til å gi erstatning for økonomisk tap og til å erstatte for varige mén.

Disse medlemmer viser til at skjønnstemaet etter Stortingets billighetserstatning er et helt annet enn pasientskadelovens erstatningsrettslige system. Vilråene

etter ordningen er så pass åpne at dersom helsehjelp ikke får den ønskede virkning, kan det i seg selv gi håp om medhold i et krav om erstatning etter billighet.

Forslaget bryter etter disse medlemmers syn også med ideen bak pasientskadeerstatningen, som skal gi erstatning for tap ved feil som har resultert i skade.

Disse medlemmer viser til forslaget om å vurdere en særskilt erstatningsordning for ofrene i Dent-O-Sept saken. De berørte i saken vurderes etter den midlertidige ordningen for pasientskader. Det innebærer at pasienten får erstatning om

1. det er årsakssammenheng mellom bruken av Dent-O-sept og skaden, og
2. de har lidd økonomisk tap eller fått varige mén.

Dersom en skulle fravike disse kravene, mener disse medlemmer at det ville innebære at Dent-O-Sept-berørte, vil komme bedre ut enn andre pasienter i tilsvarende situasjon. Det vil etter disse medlemmers vurdering føre til at pasienter som rammes fordi feilen gjaldt mange, kommer bedre ut enn en enkeltpasient som rammes av en enkeltfeil. Dette er etter disse medlemmers oppfatning i strid med den allminnelige rettferdighetsoppfatning.

Disse medlemmer vil imidlertid peke på at Stortingets billighetserstatningsordning kan gis anvendelse for ofrene etter Dent-O-Sept-saken. Dette selv om pasientskadesakene i dag som hovedregel blir avslått i og med at disse sakene faller inn under en annen ordning. Det er imidlertid fritt opp til Stortinget å vurdere anvendelsen av sin egen ordning. Etter billighetserstatningsordningen kan Stortinget legge vekt på hensynet til billighet ved vurdering av sakene til de Dent-O-Sept-skadde. De prinsipielle sider ved bruk av billighetserstatningsordningen bør i den forbindelse vurderes.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen senest i løpet av høsten 2003 legge frem resultatet av samlet gjennomgang av Norsk Pasientskadeerstatning. Gjennomgangen skal inneholde en vurdering av hvordan erstatningsordningen har virket ved fødselsskade og ved skader ved Dent-O-Sept-saken og lignende saker."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil gjenta at sykehusene i Dent-O-sept-saken har et selvstendig ansvar for at de har overført pseudomonasbakterien til pasienter under intensiv behandling og med et betydelig nedsatt immunforsvar. Ved å drive munnpleie med usterile hjelpemidler i slike situasjoner, mener disse medlemmer at sykehusene har handlet uaktsomt. Når en kvinnelig pasient to ganger med korte mellomrom blir påført denne bakteriesmiten og får utviklet alvorlig sepsis/blodforgiftning, og

tilbys et erstatningsbeløp på 5 000 kroner, har disse medlemmer forståelse for at dette oppleves som en ren provokasjon fra det offentlige, etablerte pasientskadeerstatningsorgan.

Dent-O-Sept-skandalen er etter disse medlemmers mening så spesiell og ekstraordinær at det burde etableres en særordning, slik at de pasientene som fikk blodforgiftning/sepsis, fikk en rimelig erstatning for den lidelse, den utrygghet og den angst de opplevde i den akutte fasen. Så langt er det ikke dokumentert om noen pasienter som fikk overført den bakterien, døde av dette, og det vil vel neppe heller bli dokumentert i fremtiden. Men slik disse medlemmer ser det, er det overveiende sannsynlig at kanskje flere pasienter direkte døde av den sepsis de ble påført.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Dokument nr. 8:1 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å be Regjeringen legge frem forslag til lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv., slik at det kan gis erstatning for "tort og svie" - vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding til vedtak I fremmes av en samlet komité, og komiteens tilråding til vedtak II og III fremmes av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen senest i løpet av høsten 2003 legge frem resultatet av samlet gjennomgang av Norsk Pasientskadeerstatning. Gjennomgangen skal inneholde en vurdering av hvordan erstatningsordningen har virket ved fødselsskade og ved skader ved Dent-O-Sept-saken og lignende saker.

II

Stortinget ber Regjeringen vurdere om pasientskade-loven bør hjemle en mulighet for å gi erstatning for tort og svie ut fra lignende kriterier som for Stortingets billighetserstatningsordning.

III

Stortinget ber Regjeringen vurdere en utvidelse av den midlertidige pasientskadeerstatningsordningen til å gi erstatning for tort og svie til ofrene for skader påført av Dent-O-Sept.

Oslo, i sosialkomiteen, den 1. april 2003

John I. Alvheim
leder

Gunn Olsen
ordfører

Åse Gunhild Woie Duesund
sekretær

